

van God ook weer Marcionieten zouden gevonden worden.⁸⁾

En, omdat deze wensch voor een groot gedeelte is vervuld in de aanhangers der dialectische theologie als Barth en Gogarten.⁹⁾

En, omdat één der veel genoemde namen in de nieuw-Germaansche theologie van Rosenberg e.a. de naam Marcion is: Andersen, die voor de komende Duitsch-christelijke kerk in 1932 schreef het boek „Der Deutsche Heiland“, schreef ook een historischen roman: Marcion, der Unbesiegtel (de onoverwonnene).

En Marcions argumenten tegen het Oude Testament worden door die mannen nog eens opgediept en vermoderniseerd.

Daarom, in 1935 artikelen over Marcion.

Maar, voordat wij dat doen, nog één opmerking. De werken van Marcion zijn verloren gegaan, waardoor wij niet één van zijn eigen woorden meer kennen, uitgezonderd het woord, waarmee hij zijn hoofdwerk, „Antithesen“ is begonnen: O, wonder der wonderen, aanbidding, macht en verbazing is het, dat men niets over het evangelie zeggen, noch over het evangelie denken, noch het met iets vergelijken kan.¹⁰⁾ Toch kunnen wij ons van zijn beschouwingen een goed beeld vormen, want:

1e hebben wij veel berichten over hem van zijn tegenstanders;

2e wij weten, wat in zijn „bijbel“ gestaan heeft;

3e wij weten, welke beginselen hem bij zijn bijbeleritiek geleid hebben; en

4e wij weten veel uit zijn Antithesen.

Natuurlijk is voor dit alles en bij dit alles de groote Duitse geleerde Von Harnack een gids.

M. VREUGDENHIL.

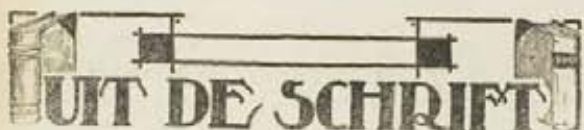
8) A. van Harnack: Marcion: das Evangelium vom fremden Gott. 1e druk 1920, 2e druk reeds in 1924.

Dennoch — al is H. het voor een belangrijk deel niet met Marcion eens — kann man nur wünschen, dass sich in dem wirren Chor der Gottsuchenden heute wieder auch Marcioniten finden, denn „leichter erhebt sich die Wahrheit aus der Verwirrung als aus der Verwirrung“, pg. 23.

9) Hierop komen wij nog nader terug. Op verwantschap van Marcion en Gogarten wijst o.a. Kayser, Natur und Gott bei Marcion. Theol. Stud. und Kritiken 1929, pg. 279—296, vooral pg. 294, 295.

10) Geen wonder, dat R. Otto met instemming deze fascinerend klinkende woorden aanhaalt.

Verg.: Aufsätze, das Numinöse betreffend 1923, pg. 9 en 10.

UIT DE SCHRIFT

Naar Egypte.

Hij dan, opgestaan zijnde, nam het kindeke en Zijn moeder tot zich in den nacht, en vertrok naar Egypte.

Matth. 2:14.

Op indrukwekkend-schoone wijze wordt door een bekende plaat ons de tocht van Jezus naar Egypte voorgesteld.

Een kleine groep trekt in nachtelijk donker door de eenzame woestijn; — Maria op den ezel, in moederlijke bezorgdheid gebogen over het kind in haar armen; en Jozef, daarnaast gaande, speurend naar de goede richting. Het wild gedierte is begeerig van achter klip en steen naderbij gekomen; het heeft prooi ontdekt, en zal zoo aanstonds toespringen. Maar een wonderlijke lichtglans, zacht en schoon, is van boven gedaald, en geeft zich om de reizende groep. Bevreesd en schuw voor het licht wendt het gedierte den kop af, en hurkt weg achter het gesteente. En zoo, gedoopt in hemelschen glans, trekt, stil en beveiligd, het klein gezelschap verder.

Dit is de gang van Jezus naar Egypte.

Hoe komt hier eenzijdig de zwakte en vernedering uit, waarin de Zoon van God Zich gegeven had.

Zie dat drietal voorbijtrekken.

Daar gaat nu het heil der wereld; — een zwakke vrouw en een eenzame man, die 'n hulpeloos kind moeten beschermen. Eén slag van de beestenklauw, en de zaligheid is vernietigd.

Hoe hachelijk staat hier dat groote werk, — de redding der wereld.

Had dan de almachtige God niet op waardiger en krachtiger wijze het woorden van Herodes kunnen stuiten, en Jezus' leven beveiligen?

Ongetwijfeld; doch dat ware niet overgekomen met de vernedering en de menselijke zwakte, waarin de Christus verschenen was. Immers is Hij „in gedaante gevonden als een mensch“. En daarom moest Hij gevaren en zorgen ook als een mensch doormaken; en zoo Hij daaruit gered zou worden, dan zou dit ook op menselijke wijze moeten geschieden.

Vandaar dat de Christus hier in de armen van een paar zwakke menschen door het leven gedragen wordt.

Het is een klassiek tooneel.

Want het beeldt voor alle tijden de grondvormen uit van Christus' gang door de wereld.

Dit is de eene zijde van dien tocht; — wij

moeten, als Jozef en Maria, Christus door de wereld brengen; en wij zijn niet sterker dan zij. Jezus Christus heeft Zichzelf en Zijn Koninkrijk hier op aarde aan ons, menschen, toevertrouwd; en wij zijn geroepen Hem in ons leven verder te dragen. Wij hebben Hem te brengen op elk gebied, en Zijn Koninkrijk te bewaren en uit te breiden. Het is de tocht van Christus, de eeuwen door, over deze aarde. En geen engelenstoet legerd zich daarbij om Hem, en geen bliksemen verzengen Zijn vijanden, — het is slechts een Maria- en Jozef-gemeente, die Hem op Zijn gang heeft te dienen.

En de gevaren rijzen op van rondom, en de vijanden. En alles legt zich toe om het heil der wereld weg te rukken. En wij kunnen slechts menselijke middelen daarleggenover stellen, en menselijke krachten. De strijd voor Christus' Rijk heeft zijn aardse zijde. En wij zuchten soms en tobben om vooruit te komen, met geringe hulp en flauwen steun. Het is de menselijke zwakte en vernedering die Christus nog altijd in Zijn Lichaam op aarde draagt.

En in ons enger geestelijk leven is het niet anders. Ook daarin hebben wij het leven van den Christus door de wereld te voeren. Hij heeft Zich aan ons gegeven; Hij heeft Zich door Zijn Geest in ons woning gemaakt; en wij mogen in geloof en liefde met Hem door het leven gaan. Maar welk een aardse en menselijke zijde komt daarbij openbaar. Hoe blijkt het telkens dat wij van onszelfen zoo zwak zijn, dat wij geen oogenblik kunnen bestaan. Wat struikelen en vreezen we. Hoe onvolkomen is ons geloof, hoe wisselend onze stemming; en de klacht, dat we nog te eeniger tijd zullen omkomen, rijst menigmaal op in ons hart.

Moet het nu zóó? Kan de Heere dan Zijn Kerk en Zijn kind niet een meer luistervol tocht door dit leven schenken, en g'anzender bewaring voor allen vijand? Moeten Maria en Jozef nu zoo zwak en vernederd met Jezus door de wereld?

Uw hart worde niet ontroerd.

Het is alles de aardse zijde van Christus' Koninkrijk. Christus draagt in Zijn lichaam op aarde nog de vernedering, die Hij zelf hier onderging. Wij moeten door vele verdrukkingen ingaan. Het bevreesde of ergere ons dan niet. Zoo wij met Christus door het leven begeeren te gaan, dan moeten wij treden in het aardse spoor, dat Hij zelf hier ging in Zijn vernedering.

Maar dan gaat Christus ook met ons.

Dat is de andere zijde.

Jozef en Maria zijn niet veilig in zichzelf, maar veilig in het Kind dat zij met zich voeren. De bewarende hand Gods strekt zich uit over Jezus, en in Hem over allen die Hem aan het hart dragen.

Zoo is Gods Kerk en Koninkrijk, zoo is elk die met Christus door deze wereld gaat, welbewaard. De Zoon van God is Zelf bij hen en leeft in hen; — Hij, de Almachtige, die Zelf zou moeten omkomen, indien Hij de Zijnen liet ondergaan. Met Christus kan geen zaak en geen beginsel en geen mensch te gronde gaan. Al moeten we dan, gelijk Jozef en Maria, den nacht in; al zendt God ons op donkere wegen van leed en beproeving; al grimt van rondom het wild gedierte ons aan; — Christus is dan bij ons. Hij zal ons bewaren van alle kwaad; onze ziel zal Hij bewaren.

U.

v. A.

KERKELUK LEVEN

„Moet dat nu zóó? (IV.)

We zouden nog een derde punt bespreken.

ad c. Er zijn er, die niet onduidelijk te verstaan gaven, dat het in de reeds genoemde kwesties zou gaan over de „tegenstelling“ Kampen—Amsterdam; deze was reeds lang aan 't verdwijnen, en kijk, nu komen er machten van beneden — de man, die 't daarover had, heeft 't ook wel eens over den „toon“ der polemiek! — die deze oude tegenstelling weer nieuw leven inblazen. Een ander geluid matigt zich ietwat, maar is toch ook suggestief genoeg: critiek op handelingen van personen, die tot de V.U. behooren, is, als de copie het poststempel „Kampen“ draagt, toch zeker een kwestie Kampen—Amsterdam?

Maar al zulk geredeneer kweekt misverstand.

Want inzake het Kampen promotierecht is het pleiten vóór het betreden van den weg, die tot genoegzame eenparigheid leidt, een daad, die men slechts dan als „Kampensch“ kan kwalificeren, indien men wat „amsterdamsch“ is, beleedigen durft. Mij ontbreekt de moed daartoe; het recht ook. Iedereen moet daarvoor zijn. En wie het tegenhoudt, moet het aan zichzelf wijten, indien men van hem zou gaan denken, dat hij, zonder openlijk daarvoor uit te komen, leeft uit de „tegenstelling“ Kampen—Amsterdam.

Er zijn er onder de publieke of semi-publieke tegenstanders van de erkenning van Kampens promotierecht, die met taale volharding hebben betoogd: God wil het niet. Van sommigen aanvaard ik dit; zij kunnen

— men weet het — over de kolommen van dit blad beschikken voor een contra-bijdrage, als ze goed vinden, dat ik het door hen zelf in vrijheid opgestelde geschied aan nadere keuring onderwerp; waarbij ieder ons beiden dan narekenen kan. Er zijn er ook, die de argumenten, waarmee vroeger hun „God wil het niet“ ondersteund werd, later of door eigen daad, of door hun in bepaalde kwesties aangenomen houding, krachteloos hebben gemaakt. Zij kunnen nu de situatie verhelderen, door te zeggen: „ik wil het eigenlijk niet“, of te bewijzen, dat op die en die nog niet ondeugdelijk gebleken gronden hun „God wil het niet“ zich met gesterkte kracht weer in den strijd doet hooren. Spannen zij niet daarvoor in, en laten ze hun oude onvoldoende beschermde „God wil het niet“ rustig staan, al is het ook, dat zij op dit punt tot nadere verklaring bijvoorbeeld door een zeer verdienstelijk collega gansch broederlijk zijn genoodigd, dan blijven bij de meeleven de gereformeerden onverteerde brokken in de maag zitten, die met geen olie uit Den Haag-West tot pulver zijn te malen. Zulke eenigszins van streek gebrachte maagbezorgen last zoowel aan wie tot nu toe tegenstanders, als ook aan wie tot nu toe vóórstanders van het Kampen promotierecht meenden te moeten zijn; benevens aan vele onzekeren, die het nu heelemaal niet meer weten.

En ja, wat overigens dat poststempel van die uit Kampen komende copie, en de daaraan verbonden gedachten-associaties, betreft, we hebben er al eens eerder op gewezen, dat de propagandisten voor de V.U. tot twemaal toe van officiële zijde zijn opgewekt, aan vragen en bezwaarden de overtuiging bij te brengen, dat geen hoogleraren der V.U. iets tegen dit promotierecht hadden ondernomen. Dit kan, gegeven het overbekende feit, dat wel degelijk door hoogleraren der V.U. daartegen geschreven is, slechts beteekenen: wat zij persoonlijk doen, mag men niet met hun qualiteit verbinden; wat zij in de krant schrijven, dat schrijven persmensen, geen professoren als zoodanig. Laat ons nu het aantal raadselen niet vernieuwen. Het eerste raadsel was dat ook „De Heraut“ indertijd de motie van „Den Haag West“ bijviel; dat was een streep door de onderstellingen van deze V.U.-propaganda, die zich echter met genoegen ondersteund ziet door „De Reformatie“. Maar een tweede raadsel zou het zijn, indien wel het poststempel-Kampen, maar niet het poststempel-Amsterdam of -Bloemendaal bepaalde associaties wekken zou.

Wijzen we alzoo voor wat dat promotierecht betreft, de suggestieve klacht, hierboven gereleveerd, af, niet minder geldt dat van de resteerende vraagpunten. Niet onze schuld is het, dat wel „De Heraut“, maar niet „Bazuin“ of „Wachter“, „ja“ zeiden tot een bond en een congres, die beiden wit zwart en zwart wit noemden. Niet onze schuld was het, dat een rector der V.U. in een officiële rectorale oratie ingreep op het loopende persdebat, ten gunste van die beide; of dat wel van de V.U. verscheidene collega's, maar van Kampen niemand meedeed (Apeldoorn laten we rusten).

Maar dan moet ook niemand, hetzij uit spijtigheidsgevoelens, die een illegitiemen uitweg lijken te zoeken, hetzij uit andere oorzaken, den indruk wekken, al het verzet tegen deze publieke handelingen teruggaat op eenige kwestie „Kampen—Amsterdam“. Niet alleen zou dat een streep zijn door het verleden van ondergeteekende, die in gemoede meent, meer te hebben gedaan voor de V.U. dan ettelijke van haar leerlingen, maar ook zou men daarmee negeren het toch wel beteekende feit, dat er ook aan de V.U. zelf bij meer dan één te zwaar blijkt te leven tegen heel den loop van zaken, zooals die in de laatste jaren in bepaalde complicaties zich heeft afgeteekend. Er is aan de V.U. zelf geen eenheid-van-opvatting; en wij denken er niet aan, al zóó'n buitengewoon mirakel te vinden, dat we daarvoor de groote trom zouden gaan roeren. Maar we vinden het wel een uit een oogpunt van goede trouw zeer bedenkelijk verschijnsel, dat sommige broeders hun spijtgevoel over de gevolgen van fouten, die een deel der bij de V.U. betrokkenen publiek gemaakt heeft en van plan blijft te maken, niet op zuivere wijze tot uitdrukking brengen, doch daarvoor afleiding zoeken in pers-artikeltjes, die zich verloop in uitingen van ressentiment tegen die vrienden der V.U., die haar waarschuwen voor een verder afstand-nemen van het gereformeerde volk.

Dat er ressentimenten werken, kan kwalijk worden ontkend. Daarmee te rekenen geeft de eenige mogelijkheid tot verklaring van het feit, dat penvoerders, die beter konden weten, het probleem-in-kwestie telkens anders stellen, dan het is¹⁾, en in het algemeen van sommiger vreemde houding. Als b.v. de ééne hoogleraar der V.U. den anderen heftig bekampt (de hoogleraar Waterink contra zijn collega Vollenhoven, vroeger de hoogleraar Kuiper contra zijn collega Zevenbergen), en zulks dan met wel zeer „grof geschut“ (Dr A. Kuiper) dan blijft alles bij het oude. Maar nauwelijks is de stem van den hoogleraar Waterink tot zwijgen gebracht, of men verlangt, dat nu ook de andere stem zal zwijgen, nog wel als 't over kwesties gaat, die hier onder volle medeverantwoordelijkheid van Prof. Waterink in een redactioneel beleid van enkele jaren zijn

1) Dat Ds H. Veldkamp in „Friesch Kbl.“ nu nog altijd over dat kardinale punt heenloopt, en door geen meent betwiste algemeenheden neerschrijft over het zoeken van andersdenkenden, is wel een droef staaltje van de kwaliteitsvruchten die zulk onwetenschappelijk wijl ongehoorzaam bedrijf heeft: Ds Veldkamp moet zich maar eens afvragen of wit zwart te noemen, ooit „uit het geloof, naar de Wet Gods, Hem ter eere“ is, en voorts bedenken, dat onzekerheid dat zeker niet is. Hij licht zijn lezers niet vóór in den dingen, doch helpt door zulk geredeneer mee aan de stemmingmakerij, die juist den geloofsstrijd verhindert.

2) Zie de vorige noot.

besproken! I
zulke eischer
me neer, niet
die een paar
rinks polem
hebben, dat
spreken, ja z
het daarover
Enkele and
keer.

Over de „A
(A)

Nu we in
een belangr
weerde discr
geteekende a
spreking van
De vrees h
van wat ik w
nen vormen.
te zijn gewee
pl. 116, kol. 2
over H e m e l

Hoe zich d
den schrijver
nu „verabso
duidelijk, dat
Want ittel
heb ik de me
vooral niet „d
die vandaag
beschikking i
dringende ha
die bepaalde
woorden het
het woordenl
cratorium van
duivelen den
lijken, versto
en wat dies r
verstaan, war
ver uiteengeg
Daarom is
leggen, dat j
richten, zoo
komen. Een „
als alle „gind
oet aanwijsba
in gelijken zin
nis koppelt an
In deze wer
komt niemanc
abc der wijsb
beeld te han
het spreekwo
Deo“; beginn
„eten“ van die
tus et paratus
het gezag van
geval („in beg
mogelijk geme
Schrift, die d
werkt in zess
bij elkaar ge
voorzienigheid
leliën van reg
moeder en lee
woord en schr
heid, die men
zér speciaal
van „stellende
trap (speciale
daarmee voor
dag benauwde
zonder“.

Maar nu ver
„Initium a
is dit te verst
dankend roem
geworden zijn
hetgeen eens
aanvullen; Ik
initiantie“
gin van al
te zeggen: ik
woorden beginn
de „hersch
zetten, vord
luisterd naar
ping“. Over
spreken als i
door het Woo
musschen en
eersten al
meenschap d
zeggen — alt
afvergt dan e
creatuuri
God heb gehoo
„herscheping“
vooraangaande
ping“ en „mer
mijn besef ev
van het heela
tuintje één ke
daarmee van
grepen, om er